

Hans Scherfig

Vild med dyr

To legende elefanter, 1953

Undervisningsmateriale 1.-5. klasse

NIVAAGAARD'S
MALERISAMLING

BILLEDKUNSTNER OG FORFATTER

Hans Scherfig var billedkunstner og forfatter. Han levede fra 1905-1979. I sin levetid nåede han at male mange malerier og skrive mange bøger. Hans mest kendte bog handler om hans skoletid og hedder *Det forsømte forår*. Scherfig var ikke glad for at gå i skole.

Dengang var det slet ikke så sjovt som nu. Den slags skole som Scherfig gik i, kaldte man "den sorte skole", og der herskede streng disciplin og udenadslære. Hvis man ikke havde lavet sine lektier måtte læreren slå én. Er det ikke vildt at tænke på? Scherfig var meget imod "den sorte skole".

Scherfig elskede som barn at skrive og tegne, og det blev han heldigvis ved med resten af sit liv. Scherfig elskede især at male dyr! Særligt dem fra savannen og junglen. I dette materiale skal vi se nærmere på hans farverige malerier med dyr. Han sagde, at det føltes som et frikvarter, når han malede. Hvad tror du, at han mente med det?

Vidste du, at Scherfigs yndlingsdyr var skildpadden? Pssst ... han malede ofte en lille skildpadde i sine malerier.

Hans Scherfig maler i sit atelier

Det han mente var:

Hans Scherfig, *Orfeus der spiller for dyrene*, 1975

SCHERFIGS DRØM OM EN VERDEN I HARMONI

Lyt til værket. Hvordan lyder det?

Har du lagt mærke til manden i midten af maleriet med et instrument? Det instrument han spiller på hedder en lyre. Manden hedder Orfeus, og han levede i det gamle Grækenland for mange tusinde år siden.

Hver aften spiller Orfeus i junglen for dyrene. De bliver alle draget af hans smukke musik. Selv træerne bliver draget – se hvor de danser.

Scherfig drømte om en verden i harmoni, hvor alle er venner og har det godt sammen. På Scherfigs malerier er alle dyrene venner. De lever fredeligt sammen i den smukke natur.

Skriv alle de dyr ned, som du kan se på maleriet

Kan alle de dyr og Orfeus været samlet så tæt i virkeligheden? Hvad ville ske?

De fleste af Scherfigs dyr kigger direkte på os. Hvad tror du, at dyrene vil fortælle os?

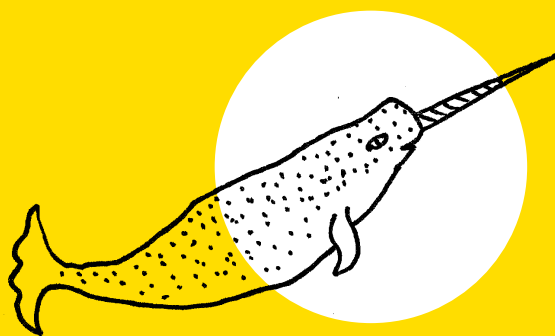
Hans Scherfig, **Enhjørning**, 1957

ENHJØRNINGENS MAGISKE HORN

For mange år siden malede Scherfig denne enhjørning til sin datter. I dag er der enhjørninger på mange ting; tøj, notesbøger, skoletasker, smykker, hårspænder osv. Har du også noget med en enhjørning på? Eller kender du én som har?

Enhjørningen er et fabeldyr, det er altså ikke et rigtig dyr. I gamle dage troede man, at der fandtes enhjørninger, men ingen havde faktisk nogensinde set én. Man troede, at hornet fra enhjørningen var magisk og kunne helbrede syge mennesker og give dem kraft og styrke. Vikingerne fik en god idé, da de opdagede narhvalens horn som mindede meget om det snoede horn, man beskrev på enhjørningen. De solgte horn fra narhvalen for mange penge, fordi de sagde, at det kom fra en enhjørning. Var det ikke smart, men også ret frækt?

Det var først i 1638, at en dansk læge ved navn Ole Worm fandt ud af, at hornet kom fra narhvalen. Helt op til 1800-tallet troede man dog fortsat på enhjørningehornets magiske evner.

Narhvalen lever i de grønlandske farvande. Hornet er egentlig bare en snoet tand. Narhvalstanden kan blive helt op til 3 meter lang.

TEGN FRA PRIK TIL PRIK

Vidste du, at der desværre er mange mennesker, der i dag tror, at hornet fra dyret her kan helbrede syge og give dem styrke – lyder det ikke som noget, I lige har hørt om?

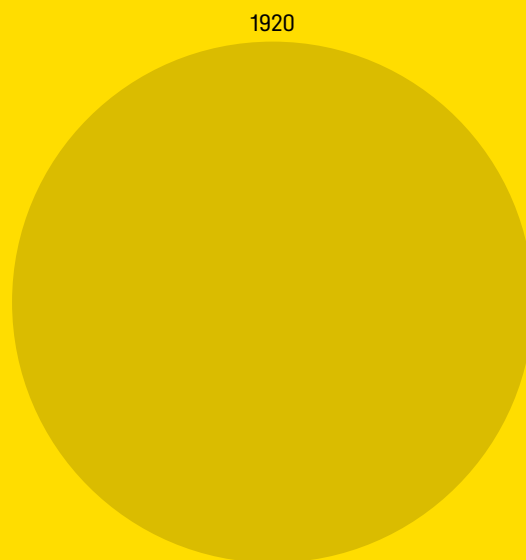
Tegn dyret frem, prik til prik.

Hvilket dyr fik du tegnet frem?

Der er desværre ikke mange sorte afrikanske _____ tilbage på den afrikanske savanne. Det skyldes især krybskytteri. _____ bliver jaget pga. dets horn som bruges i asiatisk medicin, fordi man fejlagtigt tror, at hornet kan helbrede syge mennesker – præcis som man i gamle dage troede, at enhjørningens horn kunne.

I dag er der kun 5.500 sorte _____ tilbage, så det er desværre et meget truet dyr. Der er derfor fortsat brug for, at den ulovlige handel med hornet bliver stoppet!

I starten af det 20. århundrede var der 850.000 sorte _____!

Skaberaktapirens udseende har ikke ændret sig i over 20 millioner år!

Hans Scherfig, **Det store træ**, 1963

DET GRØNNE PARADIS

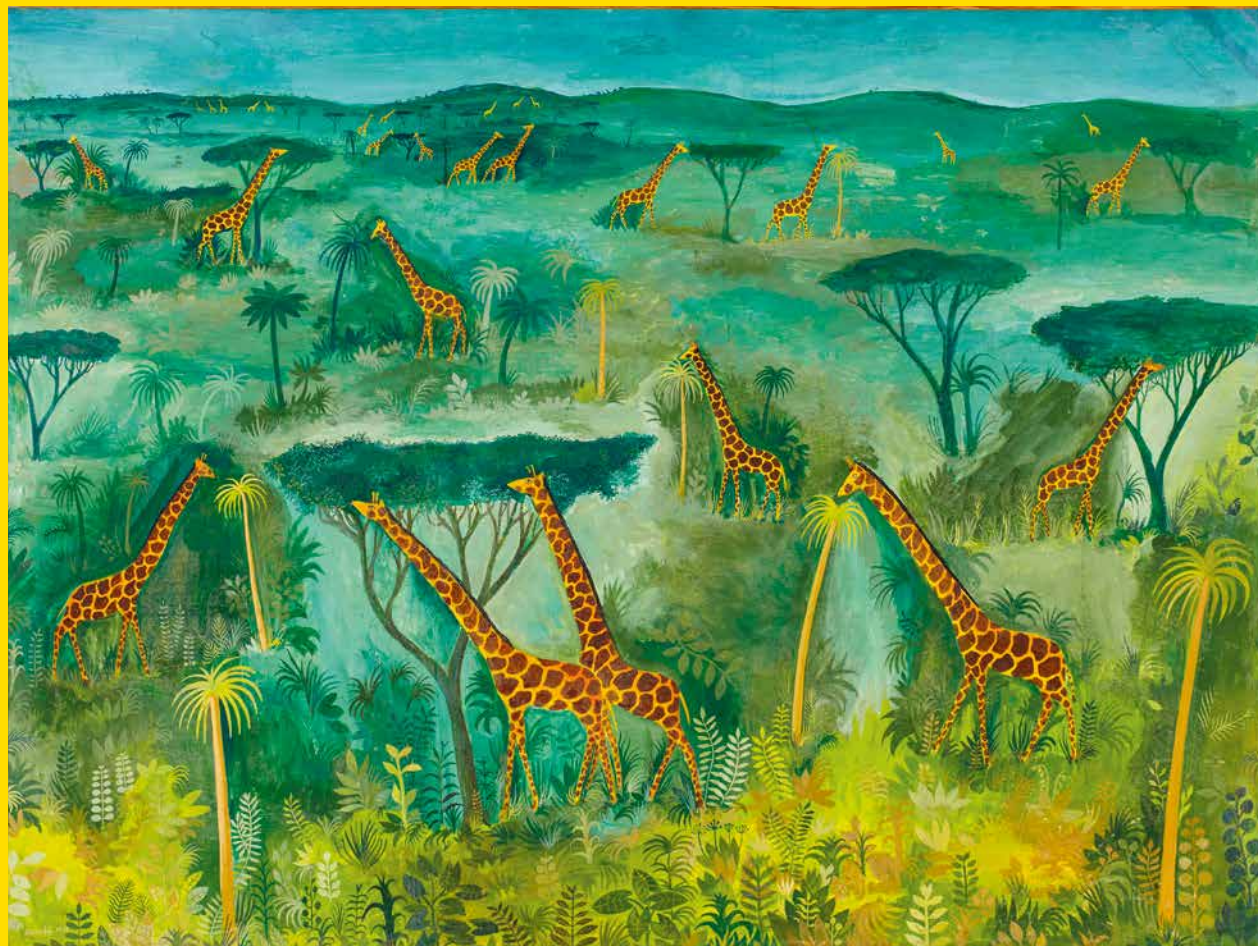
Scherfig elsker at bruge farven grøn i sine malerier. Prøv at se alle de forskellige grønne farver, han bruger i dette maleri.

Ved du, hvilke dyr der står i forgrunden? De hedder skaberaktapirer. Den lille unges skaberak (det hvide bælte) er endnu ikke helt udvokset.

Denne her slags tapirer bor i Malaysias jungle. De lever i små familier, og de elsker at slappe af om dagen - gerne tæt på vand. De er nemlig gode svømmere, og de bruger deres snabel som en snorkel. Om natten går de på jagt efter føde. De spiser blade, nødder og frugter.

Scherfig elsker at male både små og store dyr – fra de største skabninger til de mindste insekter, i sine malerier. Han maler sjældent rovdyr, da han bedst kunne lide planteædernes rolige liv. Prøv at tæl hvor mange dyr, du kan se i det store træ i midten af maleriet.

Vidste du, at Scherfig og tapirer har det til fælles, at de begge har dårligt syn? Hvis du googler Scherfig kan du se, at han på næsten alle billederne har store briller på. Da han var ung fik han en øjensygdom, men han blev heldigvis opereret i tide, så han ikke mistede sit syn. Det var godt, for ellers havde han ikke kunne male alle de dejlige dyrebilleder.

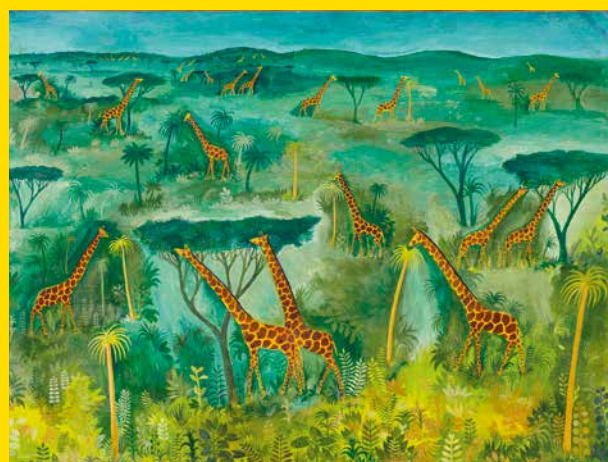
FIND 5 FEJL

Vidste du, at giraffen er to meter høj ved fødslen?

Giraffer er verdens højeste landlevende dyr. Se hvordan alle girafferne strækker deres lange halse efter træets top. Deres tunge er en meget stærk muskel, der er 45 cm lang. Giraffen snor sin tunge omkring træets grene for at få fat i bladene. Den spiser omkring 34 kilo blade om dagen. Hvor meget vejer du?

Giraffer lever på savannen i områder med busk og skov. Læg mærke til den høje horisontlinje, der er meget savanne i det her maleri og lidt himmel. Scherfig har kaldt maleriet for *32 giraffer på grøn savanne*.

Hvor mange giraffer kan du finde?

Hans Scherfig, *32 giraffer på grøn savanne*, 1949

Maleriet er
8 meter langt!
Prøv at gå
8 meter.

TO VERDENER STØDER SAMMEN

Elefanten har fået øje på 3 store sorte skibe som nærmer sig den fredelige jungle.

Hvad tror du, at skibene skal?

Elefanter har en stor betydning for naturen omkring dem. De er nemlig fysisk med til at ændre og forme de omkringliggende levesteder. De vælter træer, graver vandhuller og afgræsser store områder. På den måde skaber de gode levesteder for mange andre dyr.

Vidste du, at en elefant er et meget følsomt dyr, der kan vise følelser og græde?

Siden Scherfig malede sine dejlige dyrebilleder er mange af klodens dyrebestande reduceret med mere end 50%. Menneskerne fælder junglen og omlægger naturområder til byer og landbrug. Det giver dyrene mindre plads at være på. Derudover er der også store problemer med krybskytteri, fordi stødtænder og næsehornspulver sælger alt for godt.

Flere af Scherfigs dyr er derfor i dag truede. Ved du, hvad det betyder, når et dyr er truet?

HJÆLP NATUREN OG DYRENE

Har du hørt om de 17 verdensmål? Mål nr. 15 hedder "Livet på land". Verdensmålet handler om at beskytte dyrene, verdens skove og naturen bedst muligt. På den måde sikrer man, at så mange træer som muligt kan optage CO₂, og samtidig sikrer man biodiversiteten. Biodiversitet betyder, at der er MANGE forskellige slags dyr og planter i naturen.

Du kan se film og læse mere om FNs verdensmål på denne side: www.heleverden-iskole.dk/verdensmaalene

Man kan bl.a. støtte op om verdensmål 15 ved at købe papir og træ fra kilder, som støtter bæredygtigt skovbrug. Her skal man kigge efter FSC®- eller PEFC-mærket.

Derudover kan man købe frugt og grønt som ikke er sprøjtet med pesticider. Pesticider er plante- og insektgift, som kan være skadelige for jorden, naturen og biodiversiteten. Endelig kan man kigge efter andre mærker på sine madvarer, som er med til at beskytte dyre- og plantelivet i naturen. Det kan fx være Pandaen fra WWF.

Ved du, hvad man ellers kan gøre for at hjælpe naturen og dyrene?

Først omkring år 1900 blev okapien opdaget dybt inde i regnskoven af Henry Stanley, som var journalist og opdagelsesrejsende.

Hans Scherfig, *Junglebillede (Okapi)*, 1953

SKOVGIRAFFEN

Kan du se det mærkelige dyr, der står i lysningen? Det ligner lidt en blanding mellem en zebra og en giraf. Det er en okapi. Den lever kun ét sted i verden, nemlig i det centrale Afrika i Den demokratiske republik Congos regnskove. Okapien bliver også kaldt "skovgiraffen", fordi den faktisk er i familie med giraffen. Den er dog slet ikke så høj som giraffen, kun 165 cm.

Den er utrolig sky, og vil allerhelst være helt alene. Den er kun sammen med en anden okapi, når den skal parre sig. Det vil sige, at den er ikke noget flokdyr som mange andre dyr er.

Kan du nævne nogle flokdyr?

Vidste du, at okapiens stribede ben er helt unikt for den enkelte okapi ligesom fingeraftryk på mennesker?

Hans Scherfig så aldrig selv hverken jungle eller savanne. Han gik i Zoologisk Have for at nærstudere dyrene, så han kunne male dem. Det her maleri er et bestillingsværk. Det er en rigmand, som har betalt Scherfig for at male det til ham. Rigmanden var skibsreder og sejlede til Afrika med sit store skib. Da Scherfig var færdig med sit Okapi-maleri spurgte skibsrederen ham, om han ikke ville med ned til junglen og se okapien i dens naturlige levested. Det ville Scherfig ikke, han takkede pænt nej.

Hvorfor tror du ikke, at Scherfig havde lyst til det?

Prøv at se de frække aber i træet og de tre elefanter, som bader. Det ser dejligt fredeligt ud. I dag har okapien desværre mistet mange af sine leveområder, fordi menneskerne fælder meget af junglen.

BESØG HANS SCHERFIG I DAG

Scherfig havde i sin have i Fredensborg, hvor han boede, en stor stenskindpadde. Kan du huske, at du i starten læste, at det var hans yndlingsdyr? Han elskede at sætte sig ud på den, særligt når han skulle tænke, sad han på den.

”Hvilket dyr skal jeg male næste gang?” eller ”hvilken bog skal jeg skrive?” tænkte han sikkert ...

I dag kan du finde stenskindpadden på Scherfigs gravsted. Scherfig er begravet på Assistens Kirkegården i København. Hvis du nogensinde kommer forbi, må du endelig finde skildpadden. Sæt dig på den, leg på den, hyg dig på den. Det ville Scherfig blive glad for.

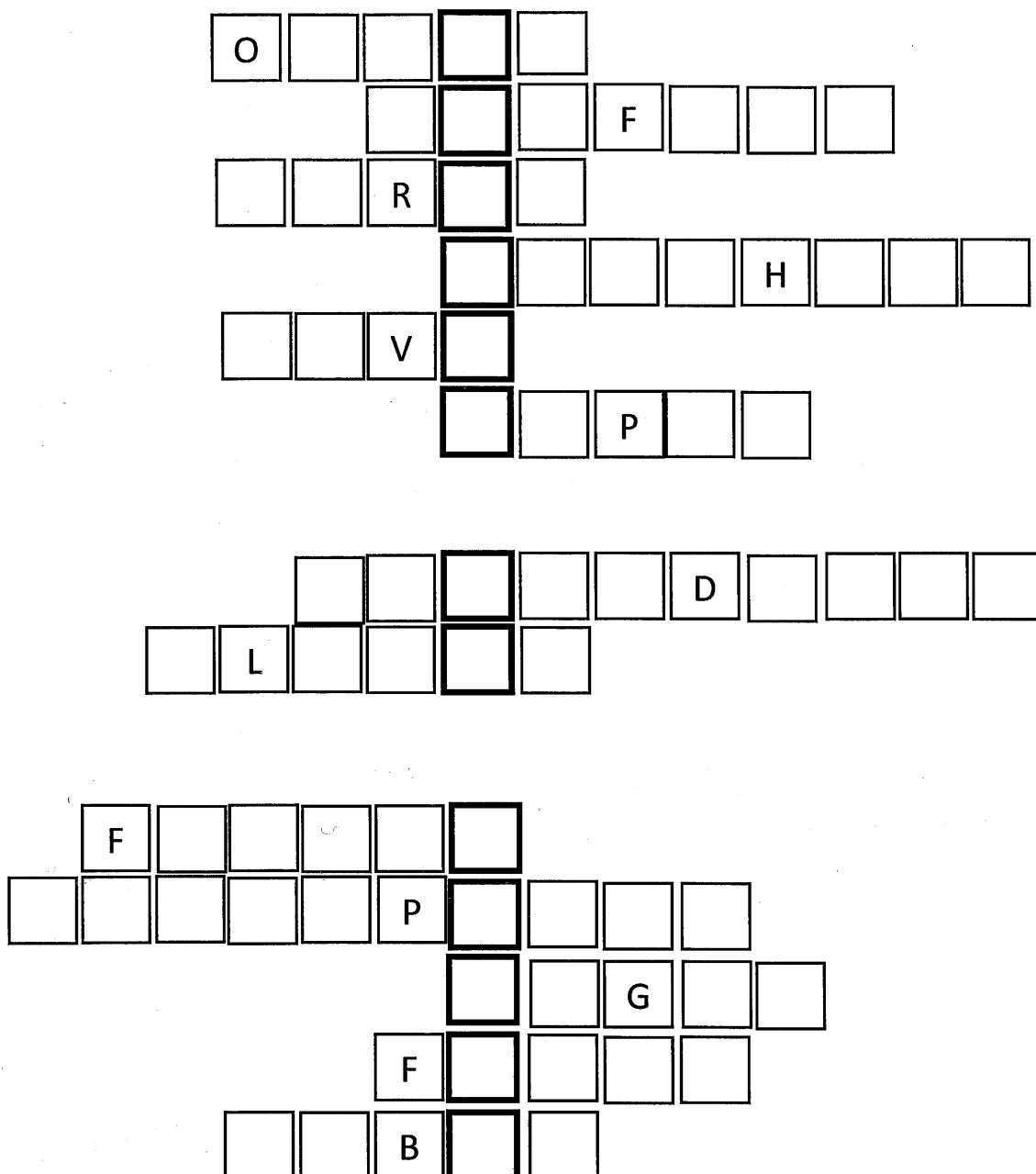
TEGN DIT EGET SCHERFIG DYR

KRYDS OG TVÆRS MED SCHERFIGS DYR

Udfyld felterne i kryds og tværs'en.
Ordene du skal bruge står nederst på siden.
Kodeordet er noget, vi skal passe godt på.

Pas godt på vores

Tapir, skildpadde, tiger, elefant, krokodille, firben, giraf, fugle, næsehorn, slange, okapi, løve, zebra

TAK FOR DENNE GANG

Informationer om dyrene og deres levesteder
fra udstillingen på Nivaagaards Malerisamling
Hans Scherfig – Myter og drømme er fra WWF.

Se mere
om vores tilbud
til børn på
nivaagaard.dk

